

IVICA KUSTURA

NextGenerationEU
i fondovi Europske unije
u višegodišnjem financijskom okviru
2021. – 2027.

Europska perspektiva

Sadržaj

Popis kratica	XIX
1. Uvod	1
2. Pojam višegodišnji financijski okvir	7
3. Pojam <i>NextGenerationEU</i>	11
3.1. Ciljevi i mjere Mehanizma za oporavak i otpornost	12
3.2. Dostupna financijska sredstva i njihova raspodjela	13
3.3. Zadaće javnih tijela	15
3.3.1. Zadaće EK-a	15
3.3.2. Zadaće država članica	15
4. Kratak kronološki osvrt na put koji je vodio do zaključivanja novoga VFO-a i mehanizma za oporavak NGEU	17
4.1. Govor o stanju Unije 2016. godine	17
4.2. Deklaracija i Plan iz Bratislave	19
4.3. Rimski deklaracija	22
4.4. Prijedlog VFO-a	23
5. Uklapanje VFO-a u opći politički i financijski okvir EU-a	27
5.1. Osnivački ugovori EU-a	27
5.2. Politički prioriteti EK-a	28
5.2.1. Europski zeleni plan	29
5.2.2. Europa prilagođena digitalnomu dobu	29
5.2.3. Gospodarstvo koje služi ljudima	30
5.2.4. Snažnija Europa na međunarodnoj sceni	31

5.2.5. Promicanje našega europskoga načina života	31
5.2.6. Novi poticaj europskoj demokraciji.....	32
5.3. UN-ov program održivoga razvoja do 2030.	32
5.4. Vladavina prava	33
5.4.1. Uvjeti za izricanje sankcija	34
5.4.2. Mjere koje se mogu poduzeti za zaštitu proračuna EU-a.....	35
5.4.3. Donošenje i ukidanje mjera	36
5.5. Međuinstitucijski sporazum	36
6. Tko se koristi proračunom EU-a.....	39
6.1. Mladi.....	40
6.1.1. Obrazovanje, osposobljavanje, mladi i šport.....	40
6.1.2. Stipendije za istraživače	40
6.1.3. Mladi poduzetnici.....	41
6.1.4. Mladi volonteri	41
6.1.5. Mladi poljoprivrednici	41
6.1.6. Nezaposleni mladi ljudi	42
6.2. Istraživači	42
6.3. Poljoprivrednici	43
6.4. Poduzeća	43
6.4.1. Mikropoduzeća.....	44
6.4.2. Malo poduzeće	44
6.4.3. Srednje poduzeće	44
6.5. Javna tijela: gradovi i regije	44
6.6. Nevladine organizacije	45
6.7. Drugi.....	45
6.7.1. Pristupanje Europskoj uniji	45
6.7.2. Gospodarska kriza	45
7. Vrste financiranja.....	47
7.1. Bespovratna sredstva	48
7.2. Financijski instrumenti	48
7.2.1. Vrste financijskih instrumenata.....	49
7.2.2. Financiranje pod podijeljenim upravljanjem s državama članicama	49

7.2.3. Pristup financiranju uz potporu EU-a	50
7.3. Uzajamni fondovi (Trust funds)	51
7.4. Nagrade	51
7.4.1. Uvjeti	51
7.4.2. Potpora ekološkoj i digitalnoj tranziciji	52
7.4.3. Promicanje inovacija	52
7.4.4. Odavanje počasti europskoj kulturi	53
7.5. Subvencije	54
7.6. Ugovori o javnoj nabavi	54
7.7. Pronalaženje projektnoga partnera	55
7.7.1. Tko može biti partner	55
7.7.2. Programi za jednoga ili više sudionika	55
7.7.3. Traženje partnera	56
8. Financiranje prema načinu upravljanja	57
8.1. Vrste upravljanja	57
8.2. Izravno upravljanje	58
8.3. Podijeljeno upravljanje	59
8.4. Neizravno upravljanje	60
9. Postupak prijave	61
9.1. Izravno upravljanje	62
9.2. Podijeljeno upravljanje	62
9.3. Neizravno upravljanje	63
9.3.1. Međunarodne organizacije	63
9.3.2. Specijalizirana tijela Unije	63
9.3.3. Decentralizirane agencije	64
9.3.4. Zajednički pothvati (javno-privatna partnerstva)	64
9.3.5. Nacionalne organizacije	64
10. Postupak dodjele i potpisivanja ugovora	65
10.1. Podnošenje, zaprimanje i registracija prijava/ponuda	65
10.2. Postupak evaluacije	65
10.3. Obavijest	66

10.4. Potpisivanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava / ugovora o javnoj nabavi	67
10.5. Pričuvna lista uspješnih kandidata.....	67
10.6. Obveze transparentnosti.....	68
11. Izvori financiranja europskoga proračuna.....	69
11.1. Carine.....	70
11.2. PDV	70
11.3. Izravna plaćanja iz nacionalnih proračuna	70
11.4. Doprinos temeljen na otpadu od plastične ambalaže koji nije recikliran.....	71
11.5. Ostali izvori prihoda.....	71
11.6. Financiranje NGEU-a	71
12. Gornje granice EU-ovih rashoda i prihoda i moguća fleksibilnost.....	75
12.1. Prihodi	75
12.2. Ograničenja potrošnje	76
12.3. Posebni instrumenti i marže.....	77
13. Zaštita proračunskih sredstava EU-a.....	81
13.1. Europski ured za borbu protiv prijevara (<i>Office européen de lutte antifraude – OLAF</i>).....	82
13.1.1. Misije.....	83
13.1.2. Interne istrage.....	84
13.1.3. Vanjske i interne istrage	85
13.1.4. Način provođenja istrage.....	85
13.1.5. Nadzornik obrade postupovnih jamstava	87
13.1.6. Bliska suradnja OLAF-a i Ureda europskoga javnoga tužitelja	87
13.1.7. Obveze europskih institucija i država članica prema OLAF-u.....	87
13.2. Ured europskoga javnoga tužitelja (<i>European Public Prosecutor's Office – EPPO</i>).....	88

13.2.1. Djelokrug aktivnosti	88
13.2.2. Neovisnost	89
13.2.3. Organizacija.....	89
14. Osnovni pravni temelji aktualnoga VFO-a.....	91
14.1. Europska razina.....	91
14.1.1. Uredba o VFO-u	93
14.1.2. Međuinstitucijski sporazum.....	94
14.1.3. Uredba o zajedničkim odredbama.....	96
14.2. Republika Hrvatska.....	109
14.2.1. Zakon o institucionalnom okviru za korištenje fondova EU-a u Republici Hrvatskoj	109
14.2.1.1.1. Kohezijska politika EU-a	110
14.2.1.1.2. Zajednička ribarstvena politika i pomorska politika EU-a.....	111
14.2.1.1.3. Sigurnosna politika EU-a	111
14.2.1.1.4. ZPP EU-a	112
15. Financijska sredstva EU-a dostupna u aktualnom VFO-u	119
16. Novi prioriteti u VFO-u 2021. – 2027.....	123
17. Dodijeljena sredstva po naslovu za razdoblje od 2021. do 2027. godine	127
18. Jedinствeno tržište, inovacije i digitalizacija.....	129
18.1. Program Obzor Europa (<i>Horizon Europe</i>).....	131
18.1.1. Ciljevi	132
18.1.2. Taksonomija.....	133
18.1.3. Način upravljanja i financijska sredstva.....	134
18.2. EURATOM.....	134
18.2.1. Ciljevi	135
18.2.2. Način upravljanja i financijska sredstva.....	136

18.3. ITER.....	137
18.3.1. Ciljevi	137
18.3.2. Način upravljanja i financijska sredstva.....	138
18.4. <i>InvestEU</i>	139
18.4.1. Ciljevi	141
18.4.2. Način upravljanja i financijska sredstva.....	142
18.5. <i>CONNECTING EUROPE FACILITY – CEF</i>	142
18.5.1. Ciljevi	143
18.5.2. Način upravljanja i financijska sredstva.....	145
18.6. Program Digitalna Europa (PDE)	146
18.6.1. Ciljevi	147
18.6.2. Način upravljanja i financijska sredstva.....	149
18.7. Program jedinstvenoga tržišta (<i>Single Market Programme</i>).....	150
18.7.1. Uvod	150
18.7.2. Najvažnije smjernice	152
18.7.3. Ciljevi i modaliteti njihova financiranja	171
18.7.4. Način upravljanja i financijska sredstva.....	174
18.8. Program protiv prijevara (<i>ANTI-FRAUD</i>)	176
18.8.1. Ciljevi	176
18.8.2. Aktivnosti	177
18.8.3. Način upravljanja	178
18.9. FISCALIS.....	179
18.9.1. Ciljevi	179
18.9.2. Aktivnosti	180
18.9.3. Način upravljanja	180
18.10. Program za carine (<i>CUSTOMS PROGRAMME</i>)	181
18.10.1. Ciljevi	182
18.10.2. Aktivnosti	182
18.10.3. Način upravljanja	182
18.11. Europski svemirski program (<i>EU SPACE PROGRAMME</i>).....	183
18.11.1. Ciljevi	184

18.11.2. Aktivnosti	185
18.11.3. Način upravljanja	185
19. Kohezija, otpornosti i vrijednosti	187
19.1. Regionalna politika: Kohezijski fond (KF) i Europski fond za regionalni razvoj (EFRR).....	189
19.1.1. Ciljevi	190
19.1.2. Aktivnosti	193
19.1.2.3.1. <i>ITU</i>	196
19.1.2.3.2. <i>CLLD</i>	198
19.1.2.3.3. Planine, otoci, rijetko naseljena područja te najudaljenije regije	206
19.1.3. Način upravljanja	207
19.2. REACT-EU	208
19.2.1. Ciljevi i aktivnosti	209
19.2.2. Način upravljanja	210
19.3. Europski program potpore ciparskoj turskoj zajednici	211
19.3.1. Ciljevi i aktivnosti	212
19.3.2. Način upravljanja	213
19.4. Instrument oporavka i otpornosti (IOO)	214
19.4.1. Poveznica između instrumenta NGEU i IOO-a	214
19.4.2. RECOVER	230
19.4.3. Ciljevi	231
19.4.4. Aktivnosti	234
19.4.5. Način upravljanja	235
19.4.6. Hrvatski nacionalni plan oporavka i otpornosti	236
19.5. Instrument tehničke potpore (ITP).....	250
19.5.1. Misija.....	251
19.5.2. Ciljevi	252
19.5.3. Aktivnosti	252
19.5.4. Način upravljanja	253

19.6. Periklo IV	254
19.6.1. Misija	254
19.6.2. Ciljevi	255
19.6.3. Aktivnosti	255
19.6.4. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO	256
19.7. Civilna zaštita – Mehanizam Unije za civilnu zaštitu	257
19.7.1. Misija	257
19.7.2. Ciljevi	258
19.7.3. Aktivnosti	258
19.7.4. Način upravljanja	259
19.8. Program EU4Health – Program EU-a za zdraviju i sigurniju Uniju	260
19.8.1. Opći ciljevi	261
19.8.2. Posebni ciljevi	262
19.8.3. Aktivnosti	263
19.8.4. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO	263
19.9. ESF+	264
19.9.1. Misija	265
19.9.2. Aktivnosti	267
19.9.3. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO	267
19.10. Program Erasmus+	268
19.10.1. Misija	269
19.10.2. Aktivnosti	269
19.10.3. Način upravljanja	270
19.10.4. Poveznica na prethodni VFO	270
19.11. Program Europskih snaga solidarnosti (ESC)	271
19.11.1. Misija	272
19.11.2. Aktivnosti	273
19.11.3. Način upravljanja	273
19.11.4. Poveznica na prethodni VFO	274

19.12. Program Kreativna Europa (<i>CREATIVE EUROPE</i>)	275
19.12.1. Misija.....	275
19.12.2. Aktivnosti	276
19.12.3. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO.....	276
19.13. Program Pravosuđe.....	277
19.13.1. Misija.....	278
19.13.2. Aktivnosti	279
19.13.3. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO.....	280
19.14. Program Gradani, jednakost, prava i vrijednosti (GJPV)	281
19.14.1. Misija.....	282
19.14.2. Aktivnosti	283
19.14.3. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO.....	283
19.15. Komunikacija – Financijska intervencija na području komunikacijske politike.....	284
19.15.1. Misija.....	285
19.15.2. Aktivnosti	286
19.15.3. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO.....	286
20. Prirodni resursi i okoliš	289
20.1. Zajednička poljoprivredna politika (ZPP).....	291
20.1.1. Misija.....	292
20.1.2. Aktivnosti	293
20.1.3. LEADER i lokalne akcijske grupe	294
20.1.4. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO.....	300
20.2. Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPA).....	301
20.2.1. Misija.....	301

20.2.2. Aktivnosti	302
20.2.3. Način upravljanja	303
20.2.4. Poveznica na prethodni VFO	303
20.3. Organizacije i sporazumi o ribarstvu	304
20.3.1. Misija	305
20.3.2. Ciljevi	306
20.3.3. Aktivnosti	306
20.3.4. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO	306
20.4. Program za djelovanje u području okoliša i klime (LIFE)	307
20.4.1. Misija	308
20.4.2. Aktivnosti	309
20.4.3. Način upravljanja	310
20.4.4. Poveznica na prethodni VFO	310
20.5. Mehanizam za pravednu tranziciju (MPT)	311
20.5.1. Misija	312
20.5.2. Aktivnosti	312
20.5.3. Kreditni instrument javnoga sektora	313
20.5.4. Način upravljanja	313
20.5.5. Poveznica na prethodni VFO	314
21. Migracije i upravljanje granicama	315
21.1. Fond za azil, migracije i integracije (FAMI)	317
21.1.1. Misija	318
21.1.2. Aktivnosti	318
21.1.3. Način upravljanja	319
21.1.4. Poveznica na prethodni VFO	320
21.2. Fond za integrirano upravljanje granicama (FIUG)	320
21.2.1. Misija	321
21.2.2. Aktivnosti	322
21.2.3. Način upravljanja	323
21.2.4. Poveznica na prethodni VFO	323

22. Sigurnost i obrana.....	325
22.1. Fond za unutarnju sigurnost (FUS)	327
22.1.1. Misija.....	327
22.1.2. Aktivnosti	328
22.1.3. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO.....	328
22.2. Razgradnja nuklearnih postrojenja (LT).....	329
22.2.1. Misija.....	330
22.2.2. Aktivnosti	331
22.2.3. Način upravljanja	332
22.2.4. Poveznica na prethodni VFO	332
22.3. Nuklearna razgradnja: NDAP (BG, SK) i JRC (BE, DE, IT, NL)	333
22.3.1. Ciljevi	334
22.3.2. Aktivnosti	334
22.3.3. Način upravljanja	335
22.3.4. Poveznica na prethodni VFO	335
22.4. Europski fond za obranu (EFO)	336
22.4.1. Misija.....	337
22.4.2. Aktivnosti	338
22.4.3. Način upravljanja	339
22.4.4. Poveznica na prethodni VFO	339
23. Susjedstvo i svijet.....	341
23.1. Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (ISRMS – Globalna Europa)	343
23.1.1. Misija.....	343
23.1.2. Aktivnosti	345
23.1.3. Način upravljanja	345
23.1.4. Poveznica na prethodni VFO	346
23.2. Europski instrument za međunarodnu suradnju u području nuklearne sigurnosti (European Instrument for International Nuclear Safety Cooperation – EI-INSC)	347

23.2.1. Ciljevi	347
23.2.2. Aktivnosti	348
23.2.3. Način upravljanja	348
23.2.4. Poveznica na prethodni VFO	349
23.3. Humanitarna pomoć (HUMA)	349
23.3.1. Ciljevi	351
23.3.2. Aktivnosti	352
23.3.3. Način upravljanja	352
23.3.4. Poveznica na prethodni VFO	352
23.4. Zajednička vanjska i sigurnosna politika (ZVSP).....	353
23.4.1. Misija.....	354
23.4.2. Aktivnosti	355
23.4.3. Način upravljanja	355
23.4.4. Poveznica na prethodni VFO	356
23.5. Odluka o prekomorskom udruženju (OPU)	356
23.5.1. Ciljevi	357
23.5.2. Aktivnosti	358
23.5.3. Način upravljanja	359
23.5.4. Poveznica na prethodni VFO	359
23.6. Makrofinancijska pomoć (MFP).....	360
23.6.1. Ciljevi	361
23.6.2. Aktivnosti	362
23.6.3. Način upravljanja	363
23.6.4. Poveznica na prethodni VFO	363
23.7. Instrument pretpristupne pomoći (IPA III)	364
23.7.1. Misija.....	364
23.7.2. Aktivnosti	365
23.7.3. Način upravljanja	366
23.7.4. Poveznica na prethodni VFO	366
24. Europska javna uprava	369
25. Posebni instrumenti i mehanizam izvan VFO-a.....	371
25.1. Fond za inovacije (FI)	371
25.1.1. Ciljevi	372

25.1.2. Način upravljanja	373
25.1.3. Poveznica na prethodni VFO	374
25.1.4. Financijska sredstva fonda	374
25.2. Europski fond za prilagodbu globalizaciji za otpuštene radnike (<i>European Globalisation Adjustment Fund for Displaced Workers – EGF</i>).....	374
25.2.1. Ciljevi	375
25.2.2. Aktivnosti	376
25.2.3. Način upravljanja i poveznica na prethodni VFO.....	376
25.3. Fond solidarnosti Europske unije (FSEU)	377
25.3.1. Ciljevi	378
25.3.2. Aktivnosti	378
25.3.3. Način upravljanja	379
25.3.4. Poveznica na prethodni VFO	380
26. Mehanizam fleksibilnosti	381
26.1. Instrument fleksibilnosti	381
26.2. Maržni instrument (<i>Single Margin Instrument</i>).....	382
26.3. Rezerva solidarnosti i hitne pomoći	382
26.4. Rezerva za prilagodbu Brexitu.....	382
27. Uspješnost proračuna EU-a u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. godine.....	383
27.1. Uvod.....	383
27.2. Novi okvir mjerljivosti uspješnosti VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. godine	385
27.2.1. Jasni ciljevi	388
27.2.2. Svrhoviti pokazatelji	388
27.2.3. Izvješćivanje o uspješnosti.....	389
27.2.4. Proračun EU-a kao sredstvo za poticanje međusektorskih ciljeva politike.....	390
27.2.5. Upotreba informacija o uspješnosti kao osnova za donošenje odluka i oblikovanje politika	393

28. Zaključak	395
Aneks	399
Literatura	421
Kazalo tablica	445
Pojmovnik	451